

Nr 132.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1926 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställningar angående anslag för alkoholistvården m. m. jämte i fråga om sagda vård väckta motioner.
(3:e avd.)

1:o) Uti den till riksdagen den 7 januari 1926 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1926—1927 har Kungl. Maj:t i avseende å femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 23 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden för nämnda dag) att till driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

Driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö.

[23.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 67—69 i statsrådsprotokollet.

Till driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö har för budgetåret 1925—1926 anvisats ett anslag å 3,000 kronor.

Den höjning av anslaget till 25,000 kronor, som av Kungl. Maj:t nu föreslagits, har föranletts av följande skäl.

På sätt framgår av den i statsrådsprotokollet intagna sammanställningen över kostnaderna för statens tvångsarbetsanstalt och statens alkoholistanstalt vid Svartsjö skulle, med den hittillsvarande kostnadsfördelningen mellan anstalterna, kostnaden per år och tvångsarbetare uppgå till 1,478 kronor samt kostnaden per år och alkoholist till 880 kronor. Då någon reell skillnad i kostnaden för tvångsarbetare och alkoholister vid Svartsjö icke syns förefinnas, har departementschefen ansett motiverat, att uppdelningen av totalkostnaderna på vederbörande anslagstitlar skedde så, att kostnaden per år och internerad bleve ungefärligen densamma för de båda kategorierna. I sådant syfte har departementschefen förordat en överflyttning av ett belopp av 12,000 kronor från det beräknade driftkostnadsanslaget till tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, vilket sålunda sänkts, till anslaget till driftkostnader för alkoholistanstalten därstädes.

En ytterligare förhöjning av förevarande anslag föranledes även av att större beläggning av anstalten beräknats. Vidare har i samband med framläggande av förslag till åtgärder från statens sida till åstadkommande av en mera effektiv verksamhet på alkoholistvårdens område föreslagits en överflyttning av en del utav interneringskostnaden från kommunerna till staten. För sådant ändamål har ifrågasatts en sänkning av vårdavgifterna å alkoholistanstalter från 2 till 1 krona per vård dag, vilket i sin tur förutsätter en motsvarande höjning av statens anslag. Av sist angivna orsaker har anslaget till driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö ansetts böra höjas med ytterligare 10,000 kronor. För budgetåret 1926—1927 skulle alltså anslaget utgå med 25,000 kronor (3,000 + 12,000 + 10,000).

Utskottets
yttrande.

Vid prövning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet icke funnit skäl till erinran mot den av Kungl. Maj:t framlagda beräkningen av ifrågavarande anslag och biträder utskottet alltså förslaget jämväl i vad det avser nedsättning av vårdavgifterna å alkoholistanstalterna med visst belopp och ökning av statens bidrag med motsvarande belopp.

I fråga om sättet för beredande av medel för nu ifrågavarande ändamål har utskottet i likhet med Kungl. Maj:t ansett, att anslaget icke bör bestridas från statsverkets fond av rusdrycksmedel utan att detsamma bör utgå av andra statsinkomster. Utskottet vill redan nu framhålla, att utskottet även beträffande de under punkterna 2:o—4:o här nedan upptagna anslag till alkoholistvården, utom vad angår anslagen till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m., till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader samt för anordnande av erkända alkoholistanstalter, ansett sig böra förorda, att medel beredas på nu föreslaget sätt.

Under förevarande punkt får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må till driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

2:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24) och under hänvisning till vad utskottet under nästföregående punkt anfört beträffande sättet för bestridande av de kostnader, varom här är fråga, får utskottet hemställa,

Driftkostnader
för statens
vårdanstalt för
alkoholister i
Landskrona.

[24.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister i Landskrona för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

3:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25) att för budgetåret 1926—1927 anvisa

dels till avlöningar och vikariatsersättningar vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister ett extra anslag av 41,545 kronor;

dels ock till bidrag till driftkostnaderna i övrigt för samma anstalt ett extra förslagsanslag av 69,575 kronor.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 70—76 i statsrådsprotokollet.

För budgetåret 1925—1926 har riksdagen anvisat *dels* till avlöningar och vikariatsersättningar vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister ett extra anslag av 41,945 kronor, *dels ock* till bidrag till driftkostnaderna i övrigt för samma anstalt ett extra förslagsanslag av 39,000 kronor.

Det av Kungl. Maj:t till avlöningar och vikariatsersättningar nu äskade beloppet understiger sålunda det för budgetåret 1925—1926 anvisade med 400 kronor, beroende på att posten ersättning åt extra personal, vikariatsersättningar och ålderstillägg ansetts kunna sänkas med sagda belopp.

Däremot utvisar det av Kungl. Maj:t till bidrag till driftkostnaderna i övrigt nu äskade anslaget en höjning från 39,000 kronor till 69,575 kronor. Detta sammanhänger med den under punkten 1 omnämnda ifrågasatta sänkningen av vårdavgifterna vid statens alkoholistanstalter. Departementschefen har sålunda förordat, att i driftkostnadsstaten för budgetåret 1926—1927 för alkoholistanstalten å Venngarn inkomstposten vårdavgifter beräknas efter en krona i stället för två kronor för vårdavgift, och har departementschefen med hänsyn härtill föreslagit en sänkning av posten i fråga från 73,000 kronor till 36,500 kronor. Samtidigt har inkomstposten statens tillskott höjts från det av anstaltsstyrelsen för budgetåret 1926—1927 föreslagna beloppet 33,075 kronor med 36,500 kronor till 69,575 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet under punkt 1 anført får utskottet, som icke haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1926—1927 anvisa

a) till avlöningar och vikariatsersättningar vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister ett extra anslag av 41,545 kronor; samt

b) till bidrag till driftkostnaderna i övrigt för samma anstalt ett extra förslagsanslag av 69,575 kronor.

Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister.

[25.]

Utskottets yttrande.

Visa övriga
anslag till
alkoholist-
vården m. m.
[26.]

4:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26) att
dels till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. bevilja
ett anslag, att utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, av 150,000
kronor och därav för budgetåret 1926—1927 såsom extra reservations-
anslag anvisa 45,000 kronor;

dels till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader för
budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 135,000 kronor;

dels till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. för budgetåret
1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor;

dels till anordnande av erkända alkoholistanstalter för budgetåret 1926—
1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor;

dels till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande
alkoholistvården för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av
3,600 kronor;

dels ock medgiva,

att av ovannämnda anslag till erkända och enskilda alkoholistanstalters
driftkostnader må kunna till erkända alkoholistanstalten Hemmet Gunnar-
skog för budgetåret 1926—1927 utgå bidrag till driftkostnaderna med ej
mindre ett belopp av en krona för dag och vårdplats än även ett belopp
för vårdtag, som med en krona understiger det till övriga erkända alko-
holistanstalter utgående statsbidraget; samt

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som till-
hör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna
allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrende-
rade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolans-
kassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av
Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersätt-
ning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt be-
stämman, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan
för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

Utredningen i ämnet återfinnas å sid. 76—83 i statsrådsprotokollet.

För budgetåret 1924—1925 anvisade 1924 års riksdag i enlighet med
Kungl. Maj:ts förslag till alkoholistvården m. m. följande extra anslag,
nämligen:

dels såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkost-
nader ett extra förslagsanslag av 90,000 kronor,

dels till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, hand-
räckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m. ett extra förslagsanslag
av 5,000 kronor,

dels såsom bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter ett extra
reservationsanslag av 10,000 kronor,

dels ock till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande
alkoholistvården ett extra anslag av 3,600 kronor.

Vidare medgav riksdagen, likaledes i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, dels att av ovannämnda anslag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader finge till erkända alkoholistanstalten Hemmet Gunnarskog för budgetåret 1924—1925 utgå bidrag till driftkostnaderna med ej mindre ett belopp av en krona för dag och vårdplats, än även ett belopp för vårdtag, som med en krona understege det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget,

dels att den behållning, som kunde återstå å det på 1922 års riksstat uppförda förslagsanslaget, högst, 100,000 kronor till understöd åt nykterhetsnämnderna m. m., att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, vid utgången av budgetåret 1923—1924, jämväl efter sistnämnda tidpunkt finge användas för samma ändamål,

dels ock att jord, som stode under kronans omedelbara disposition eller som tillhörde någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtta allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, finge efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

1925 års riksdag anvisade, likaledes i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag, såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister m. m. ävensom till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen anslag med ssmma belopp som de för budgetåret 1924—1925 beviljade, varjämte riksdagen beslöt enahanda medgivanden rörande statsbidrag till Hemmet Gunnarskog samt rörande upplåtelse av jord för anordnande av allmän alkoholistanstalt. Anslag till anordnande av erkända alkoholistanstalter ansågs icke behöva ifrågakomma med hänsyn till förefintliga reservationer å tidigare beviljat anslag för ifrågavarande ändamål.

Härjämte är att märka, att 1921 års riksdag med bifall till i ämnet väckta motioner (I: 99 och 100; II: 170 och 171) till understöd åt nykterhetsnämnderna samt till åtgärder, avseende att främja den uppgift, som ålåg dessa nämnder, beviljat (skrivelse nr 382) dels å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor, dels ock å 1922 års riksstat ett förslagsanslag, högst, 100,000 kronor, bägge anslagen att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t ställt dessa anslag och därunder uppkomna behållningar till socialstyrelsens förfogande för att av styrelsen i samråd med kontrollstyrelsen och statens inspektör för fattigvård och barnavård användas för avsedda ändamål. I anslutning till riksdagens allmänna direktiv för anslagens användning har Kungl. Maj:t därvid varje gång lämnat närmare föreskrifter om de olika ändamål, till vilka

medlen med högst angivna belopp finge disponeras. Medlen hade sålunda använts för utarbetande och utgivande av en *handbok för nykterhetsnämnderna*, till bidrag för utgivande av en *periodisk tidskrift* på området, till främjande av *kurser och konferenser för nykterhetsnämnder* samt till *direkta understöd åt nykterhetsnämnder och sammanslutningar av sådana*.

Sist angivna anslag beräknas emellertid bliva i det närmaste förbrukade med utgången av budgetåret 1925—1926.

De Kungl. Maj:ts förslag om anslag till alkoholistvården, som framlagts under förevarande punkt, innebära dels i vissa fall en höjning av motsvarande för föregående budgetår anvisade anslag, dels ock beviljande av nya anslag för åstadkommande av den mera effektiva verksamhet på alkoholistvårdens område, som Kungl. Maj:t, enligt vad statsrådsprotokollet utvisar, nu ifrågasatt. Därvid har först behandlats frågan om åtgärder för befrämjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. och i sådant avseende till en början föreslagits utgivande av en ny omarbetad upplaga av handboken »Råd och anvisningar för nykterhetsnämnderna» samt en tioårsredogörelse för alkoholistvården i Sverige 1916—1925. Härav betingade kostnader, tillhoppa 4,000 kronor, skulle bliva en engångsutgift.

Vidare föreslås fortsatt statsunderstöd med oförändrat belopp, 2,000 kronor årligen, till tidskriften för nykterhetsnämnderna.

Den upplysningsverksamhet, som hittills bedrivits i syfte att bibringa ökad kunskap och stegrat intresse för nykterhetsnämndernas uppgifter, skulle nu enligt Kungl. Maj:ts förslag utvecklas och göras mera intensiv.

De åtgärder, som föreslås i sådant syfte, äro anordnande av *allmänna upplysningskurser* i sådan omfattning, att representanter för samtliga nykterhetsnämnder bereddtes tillfälle att bevista sådana kurser. Därjämte skulle man till främjande av *praktisk utbildningsverksamhet m. m.* söka få till stånd *sammanslutningar av nykterhetsnämnder* inom olika områden, tillhoppa omfattande hela landet, och utrusta dessa sammanslutningar med särskilda funktionärer med uppgift att tillhandagå de till sammanslutningarna anslutna nämnderna med råd och anvisningar m. m. Dessa funktionärer och andra lämpliga personer skulle beredas tillfälle att genomgå en *allmän praktisk kurs* vid någon särskilt kvalificerad nykterhetsnämnd, varjämte slutligen med biträde av sålunda utbildade personer och i samarbete med nämndsammanslutningar skulle anordnas *lokala praktiska utbildningskurser* i olika delar av landet. *Direkta understöd åt nykterhetsnämnder* i syfte att förbättra det ekonomiska underlaget för deras verksamhet skulle utgå i huvudsak efter hittills tillämpade grunder, dock med den ändringen, att understöd ej såsom nu skulle begränsas till kommuner, där särskilt utsedd nykterhetsnämnd finnes, utan även kunna beviljas, där vederbörande kommun utsett särskild ledamot av fattigvårdsstyrelse, som fungerar såsom nykterhetsnämnd, att inom fattigvårdsstyrelsen vara föredragande i ärenden, som ankomma på nykterhetsnämnds handläggning.

Ett genomförande av Kungl. Maj:ts förslag beträffande åtgärder till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet har ansetts kräva *ökad arbetskraft inom socialstyrelsen* för utförande av det arbete, som härvid skulle ankomma på styrelsen. För avlönande av en person, avsedd för handhavande av göromålen beträffande nykterhetsnämndernas verksamhet, i främsta rummet organiserandet av upplysnings- och utbildningsarbetet, ävensom för biträde vid ärenden rörande alkoholistvården i allmänhet har sålunda beräknats ett arvode till ett belopp av högst 7,200 kronor för år jämte dyrtidstillägg efter de för nyreglerade verk gällande grunder. Härförutom har erforderligt belopp ansetts böra beräknas för vikariatsersättning under semester m. m. enligt grunder, som synts böra fastställas av Kungl. Maj:t.

Med hänsyn till önskvärdheten att redan nu kunna planlägga arbetet för en ej alltför kort tidsperiod har Kungl. Maj:t äskat anslag för här berörda ändamål med avseende å nykterhetsnämndernas verksamhet, vilka ej äro att hänföra till engångsutgifter, för en period av fyra år.

En sammanfattning av de statsutgifter för nu ifrågavarande ändamål, som ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle medföra, ter sig på följande sätt:

	Kronor	
1) Ny handbok »Råd och anvisningar för nykterhetsnämnderna»	2,500	(engångs-
2) Tioårsredogörelse för alkoholistvården i Sverige 1916—1925	1,500	utgift)
3) Tidskrift för nykterhetsnämnderna	8,000	(för 4 år)
4) Allmänna upplysningskurser (företrädesvis resebidrag åt deltagare)	32,000	»
5) Praktisk upplysningsverksamhet:		
a) centrala kurser	3,000	
b) lokala	7,000	
c) sammanslutningar av nykterhetsnämnder	14,000	
	24,000	»
6) Särskild arbetskraft inom socialstyrelsen	30,000	»
7) Understöd till nykterhetsnämnder	60,000	»
	Summa 158,000.	

Då 1922 års anslag till understöd åt nykterhetsnämnderna m. m. vid nästkommande budgetårs början beräknas visa en behållning av omkring 8,000 kronor, skulle det nya anslagsbehovet emellertid begränsas till 150,000 kronor.

Till främjande av en mera rationell och effektiv tillämpning av alkoholistlagstiftningen, har Kungl. Maj:t vidare föreslagit — förutom sänkning av vårdavgifterna vid statens alkoholistanstalter, vilken fråga behandlats under punkt 1 — en höjning med en krona per vård dag av det utgående statsbidraget till erkända och enskilda alkoholistanstalter, varigenom vårdavgiften skulle sänkas även vid sistnämnda anstalter med berörda belopp. Då antalet vård dagar vore i stadigt stigande och den statliga upplysningsverksamheten bland nykterhetsnämnderna syntes komma att leda till ökad

vårdfrekvens, har Kungl. Maj:t till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader äskat ett anslag å 135,000 kronor, vilket i jämförelse med det för budgetåret 1925—1926 beviljade anslaget, 90,000 kronor, innebär en höjning av anslaget med 45,000 kronor.

Beträffande hemmet Gunnarskog föreslår Kungl. Maj:t, att den under senare år tillämpade anordningen i fråga om statsbidrag — vilken innebär, att denna anstalt erhåller dels ett grundbidrag av en krona per dag och vårdplats, dels ett ytterligare statsbidrag till belopp för vårdtag, som med en krona understiger det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget — fortfarande må gälla.

Anslagen till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. samt till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården hava av Kungl. Maj:t upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår, medan till bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter, vartill för budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 anvisats 10,000 kronor, men för vilket ändamål med hänsyn till förefintliga reservationer medel för innevarande budgetår ej äskats, på grund av den rådande knappheten å vårdplatser föreslagits upptagande av ett anslag å 35,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *A. Ljunggren* (nr 169) och den andra inom andra kammaren av herr *S. Bengtsson* i Norup (nr 240), vari hemställts, att riksdagen må

dels hos Kungl. Maj:t begära utredning om ändrade bestämmelser rörande vårdkostnaderna för farliga alkoholister, med hänsyn till att omhändertagande av sådana individer måste anses vara ett statsintresse och icke en kommunal angelägenhet,

dels medgiva, att viss del av nykterhetsnämndsanslaget, högst 10,000 kronor, må användas till understöd åt nykterhetsnämnder för interneringskostnader för farliga alkoholister,

dels ock för sin del besluta, att ersättningen till den särskilda arbetskraften inom socialstyrelsen för handläggningen av ärenden rörande nykterhetsnämnderna m. m. bestämmes sålunda, att denna arbetskraft upptages såsom sekreterare å extra stat inom socialstyrelsen.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets
yttrande.

De förslag, Kungl. Maj:t under förevarande punkt framlagt, åsyfta en betydligt ökad verksamhet från statens sida på alkoholistvårdens område och föranleda en avsevärd ökning av statens anslag för ifrågavarande ändamål. Till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. äskas sålunda ett nytt anslag, avsett för en tid av fyra år, å 150,000 kronor, därav för budgetåret 1926—1927 45,000 kronor. Till erkända

och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader äskas ett från 90,000 till 135,000 kronor förhöjt anslag. Till anordnande av erkända alkoholistanstalter, vartill medel på given anledning ej anvisats för innevarande budgetår, har äskats ett belopp av 15,000 kronor. Anslaget till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. har däremot föreslagits till upptagande med oförändrat belopp och någon ändring har ej heller ansetts böra ske i det till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården avsedda beloppet.

Vid prövning av de sålunda framlagda anslagskraven har utskottet i likhet med departementschefen funnit erforderligt, att åtgärder vidtagas för åstadkommande av en mera effektiv tillämpning av gällande lagstiftning angående alkoholistvården. Vad som hittills brustit på detta område torde, såsom departementschefen framhållit, hava sin grund dels i den bristande förtrogenhet med lagens innebörd och möjligheter, som ännu på många håll är rådande bland de lokala alkoholistvårdsmyndigheterna, dels ock i kostnadsskäl, vilka ofta torde avhålla kommuner från att vidtaga interneringsåtgärd även i fall, där sådan åtgärd med hänsyn till omständigheterna är påkallad.

Vad Kungl. Maj:t nu föreslagit för avhjälpande av de brister, som påtagligen äro till finnandes på nu ifrågakommande område, har utskottet i huvudsak ansett sig böra godtaga. Då det torde vara nödvändigt, att den av nykterhetsnämnden bedrivna verksamheten planlägges för en ej alltför kort tidsperiod, har utskottet sålunda ej velat motsätta sig, att medel till främjande av denna verksamhet beviljas för en tid av fyra år. Dock har utskottet icke kunnat undgå att hysa vissa betänkligheter mot att under nuvarande förhållanden, då indragningar ske på snart sagt alla områden inom statsförvaltningen, inrätta en ny tjänst i socialstyrelsen för handläggning av ärenden rörande nykterhetsnämnderna m. m. Då emellertid, såsom i statsrådsprotokollet framhålles, de till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. avsedda åtgärderna till större delen måste anses vara av tillfällig natur och då man synes vara berättigad hysa den förhoppningen att, om anslag nu beviljas för en fyraårsperiod, det icke skall bliva erforderligt att efter nämnda periods slut fortsätta med anvisande av anslag, har utskottet ej velat ställa sig avvisande mot Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Härav följer, att utskottet ej kunnat biträda det av herrar Ljunggren och Bengtsson i Norup motionsvis väckta yrkandet om ifrågakommande tjänstemans uppförande såsom sekreterare å extra stat i socialstyrelsen.

I ett avseende kan utskottet dock ej helt giva sin anslutning till Kungl. Maj:ts förslag. Detta gäller frågan om direkt understöd åt nykterhetsnämnder, därvid enligt Kungl. Maj:ts förslag understöd ej såsom hittills skulle begränsas till kommuner, där särskilt utsedd nykterhetsnämnd finnes, utan även kunna beviljas, där vederbörande kommun utsett särskild ledamot av fattigvårdsstyrelse, som fungerar såsom nykterhetsnämnd,

att inom fattigvårdsstyrelsen vara föredragande i ärenden, som ankomma på nykterhetsnämnds handläggning.

Rätten för kommun, där särskild nykterhetsnämnd ej finnes, att få bidrag synes nämligen utskottet ej lämpligen böra regleras genom ett dylikt generellt medgivande. Utskottet, som ej är övertygat om lämpligheten av att uppdrag meddelas ledamot av fattigvårdsstyrelse att vara föredragande i nu berörda ärenden, anser för sin del, att understöd, varom nu är fråga, må kunna beviljas kommun, som visar nit och intresse för nu ifrågavarande verksamhet.

Utskottet vill vidare betona anlägenheten av att vid anordnande av den avsedda upplysningsverksamheten genom kurser m. m. största möjliga samarbete mellan nykterhetsnämnderna äger rum, så att kostnaderna, så långt möjligt är, nedbringas.

Med avseende å det av herrar Ljunggren och Bengtsson i Norup motionsvis gjorda yrkandet om ytterligare understöd, utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, för interneringskostnader för farliga alkoholister, får utskottet framhålla, att, då de åtgärder, som av Kungl. Maj:t föreslagits till främjande av alkoholistvården, såsom av det föregående framgår, måste anses betydande och medföra avsevärt ökade krav på statskassan, utskottet anser, att man tills vidare bör avvakta resultatet av den ökade verksamhet, som vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag kommer att igångsättas, innan ytterligare åtgärder vidtagas. Vad beträffar den av motionärerna väckta frågan om utredning i fråga om ändrade bestämmelser rörande vårdkostnader för farliga alkoholister vill utskottet framhålla, att utredning härom redan är igångsatt, och torde sålunda motionen i denna del ej heller böra föranleda någon åtgärd.

Medel till bestridande av kostnaderna för de under förevarande punkt behandlade ändamål synas utskottet, såsom ovan under punkt 1 antytts, böra i vanlig ordning beredas, dock med undantag för anslaget till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m., vartill medel enligt utskottets mening bör utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Då utskottet i övrigt ej haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herrar Ljunggrens och Bengtssons i Norup motioner, I: 169 och II: 240,

I) till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. bevilja ett anslag, att utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, av 150,000 kronor och därav för budgetåret 1926—1927 såsom extra reservationsanslag anvisa 45,000 kronor, att utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel;

II) till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 135,000 kronor, att utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel;

III) till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor;

IV) till anordnande av erkända alkoholistanstalter för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor, att utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel;

V) till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 3,600 kronor;

VI) samt medgiva,

a) att av ovannämnda anslag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader må kunna till erkända alkoholistanstalten Hemmet Gunnarskog för budgetåret 1926—1927 utgå bidrag till driftkostnaderna med ej mindre ett belopp av en krona för dag och vårdplats än även ett belopp för vård dag, som med en krona understiger det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget; samt

b) att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen under femte huvudtiteln (punkt 106) att till underhåll av särskild polis för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 150,000 kronor.

För vartdera av budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t anvisat anslag till särskild polis för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m., att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel. För det förra budgetåret har anslaget utgått med 125,000 kronor och för det senare med 100,000 kronor. I riksstaten för innevarande budgetperiod är anslag till förevarande ändamål upptaget med 150,000 kronor.

Rörande tillkomsten av och ändamålet med ifrågavarande anslag lämnade föredragande departementschefen en utförlig redogörelse vid anslagsfrågans behandling i 1924 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkten 93). Det må nu endast erinras om att av anslaget i fråga en

avsevärd del brukat ställas till överståthållarämbetets förfogande med be- myndigande för ämbetet att till Stockholms stad utbetala bidrag till under- håll av särskild polis för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. med för närvarande tre gånger så stort belopp som det, vartill stadens kostnader för nämnda ändamål under vederbörande tidsperiod upp- gått, dock med en viss maximibegränsning, som för budgetåret 1925— 1926 bestämts till 75,000 kronor. Medel, som sålunda av staten och staden anvisas, användas till bestridande av kostnaderna för upprätt- hållande av en vid Stockholms poliskår för ändamålet upprättad avdel- ning, vars medlemmar utöva polisverksamhet jämväl inom Stockholms län.

Förutom till nyss angivna ändamål hava för varje budgetperiod medel inom det beviljade anslaget beräknats för att, efter framställning från vederbörande myndigheter, användas till vidtagande i andra delar av landet av åtgärder till spritsmugglingens bekämpande likartade med dem, som genom ovannämnda polisavdelnings inrättande avsetts för Stockholms stad och i viss utsträckning för Stockholms län.

Utskottet, som funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budget- år ägt rum, till underhåll av särskild polis för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. för budgetåret 1926— 1927 anvisa ett extra anslag av 150,000 kronor.

Stockholm den 14 maj 1926.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzélius, A. C. Lindblad, A. F. Venner- sten, J. L. Widell, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *E. J. G. Rosén, E. A. Hallin, J. G. Walles, G. Kobb, C. Johansson* i Hälsingborg, *A. R. Rooth* och *D. A. Petré*n;
från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, S. Bengts- son* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blädinge, *O. Olsson* i Kullen- bergstorp, *J. Jönsson* i Revinge, *O. Nilsson* i Örebro, *B. F:son Holmgren, E. G. E. Eriksson* i Stockholm, *P. C. Jonsson* och *O. E. F. Järte*.

Reservationer:

av herrar *E. A. Hallin, P. M. Olsson* i Blädinge, *O. Olsson* i Kullen- bergstorp, *B. F:son Holmgren* och *O. E. F. Järte*, vilka ansett, att samt- liga i utlåtandet tillstyrkta anslag borde utgå från statsverkets fond av rusdrycksmedel;

vid punkt 4

mom. I av herrar *E. G. E. Eriksson* i Stockholm och *P. C. Jonsson*, vilka ansett, att det under detta *mom.* tillstyrkta anslag borde, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, utgå av andra statsinkomster än från statsverkets fond av rusdrycksmedel;

mom. II och IV av herrar *J. G. Waller*, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *A. Anderson* i Råstock, *O. Nilsson* i Örebro, *E. G. E. Eriksson* i Stockholm och *P. C. Jonsson*, vilka ansett, att de under dessa *mom.* tillstyrkta anslag borde, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, utgå av andra statsinkomster än från statsverkets fond av rusdrycksmedel;

av herr *D. A. Petré*n, vilka ansett, att utskottets motivering bort hava följande lydelse:

»De förslag — — — — — extra stat i socialstyrelsen.
 Utskottet vill vidare — — — — — fond av rusdrycksmedel.
 Då utskottet — — — — —»;

av herr *S. Bengtsson* i Norup.